

کدخبر: ۱۷۲۴۰۱

سرویس: سیاسی

تاریخ: ۳۰/مهر/۱۳۹۲ - ۱۵:۳۸

تسنیم گزارش مستند می‌دهد/

آمریکا چگونه اعتماد هاشمی رفسنجانی و ظریف را پاسخ داد؟ + فیلم

خبرگزاری تسنیم: هاشمی رفسنجانی در دوران ریاست‌جمهوری‌اش یک بار به آمریکایی‌ها اعتماد کرده است، اعتمادی که محمدجواد ظریف هم در جریان محرمانه‌ترین مذاکرات آن بود.

به گزارش خبرنگار سیاسی [خبرگزاری تسنیم](#)، هرچند که از روی کار آمدن دولت یازدهم زمان زیادی نگذشته ولی حسن روحانی و محمدجواد ظریف را به شناخته‌شده‌ترین مقامات ایرانی در جهان تبدیل کرده است. شاید یکی از مهمترین دلایل این موضوع، تغییر در نحوه تعامل با دنیا و علی‌الخصوص آمریکا از سوی دولت باشد که در گفت‌وگوی تلفنی رئیس‌جمهور با رئیس‌جمهور آمریکا نیز خودنمایی کرد.

پس از سفر هیئت ایرانی به نیویورک و تلاش برای ارتقای روابط دیپلماتیک، رئیس‌جمهور به بیان دیدگاهش درخصوص تلاش‌های دیپلماتیک دولت پرداخت و گفت: «با وجود اینکه تنها ۵۰ روز از آغاز به کار دولت جدید گذشته است، اما به‌اندازه ۵۰۰ روز در عرصه‌های مختلف از جمله عرصه دیپلماسی فعالیت شده و کارنامه مثبت به جا مانده است».

عملکرد دولت تا به امروز نشان داده که حجت‌الاسلام روحانی به‌جای تمرکز بر حوزه اقتصاد برای افزایش رونق اقتصادی، نگاهش به‌سوی دستگاه دیپلماسی کشور است تا از طریق آن رونق را به اقتصاد کشور بازگرداند.

به اعتقاد او شاید یکی از مهمترین مسائل در این زمینه، حل مسئله فی مابین تهران و واشنگتن است. بر همین اساس نیز پس از بازگشت به ایران، سخن از نظرسنجی برای برقراری رابطه با آمریکا و شناسایی درصد مخالفین این موضوع گفت. این موضع دولت و همچنین اقداماتی در این راستا همچون گفت و گوی تلفنی با اوباما نگرانی‌هایی را در داخل کشور برانگیخت.

مخالفین رابطه با آمریکا، ضمن اینکه گفت و گوی ۱۵ دقیقه‌ای روحانی با اوباما را خطایی استراتژیک در سیاست خارجی می‌دانند، بر این موضوع تأکید دارند که سابقه تاریخی آمریکا اثبات کرده که نباید به این کشور خوشبین بود. این البته همان بیانی است که رهبر انقلاب چندی پیش به آن اشاره کردند و در چرایی آن آوردند که آمریکا، خود برترین، غیرمنطقی، عهدشکن و سخت در پنجه تصرف و اقتدار شبکه صهیونیسم بین‌المللی است.

* فرستادن پالس‌هایی برای حسن نیت از سوی آمریکا

مخالفین رابطه با آمریکا نمونه‌ای از خروارها پرونده بی‌اعتمادی به ماجرای آزادی گروگان‌های آمریکایی در لبنان با میانجیگری ایران اشاره می‌کنند. هر چند پیش از آن و در زمان حیات امام خمینی (ره) سفر مک‌فارلین به ایران برای ارتباط واشنگتن - تهران با فرمان امام، افشا شد و این ماجرا به افتضاحی برای آمریکا تبدیل شد، ولی پس از رحلت امام عزیز در سال ۱۹۹۱ که مقارن با ریاست جمهوری آقای هاشمی رفسنجانی در ایران و بوش پدر در آمریکا بود، از سوی آمریکا پالس‌هایی برای تهران ارسال شد.

در زمان بوش پدر که یکی از دستور کارهایش را آزادی آمریکایی‌هایی که در لبنان توسط حزب‌الله به گروگان گرفته شده بودند، خوانده بود؛ آمریکا رابطه‌ای با ایران نداشت، بنابراین امکانی برای مذاکره بین طرفین وجود نداشت و به گفته "برنت اسکوکرافت" مشاور امنیت ملی آمریکا این کشور نمی‌خواست درباره گروگان‌ها مذاکره‌ای بکند.

بر همین اساس بوش پدر با صدور یک بیانیه زیر کانه، ایران را تنها ابزار ممکن برای آزادی گروگان‌ها دانست. او در بیانیه‌اش آورد: «امروز آمریکایی‌هایی هستند که به‌خلاف میلشان در سرزمین‌های بیگانه به‌خاطر چیزی که مسئولش نیستند، نگه‌داشته شده‌اند. در این باره می‌توان همکاری نشان داد و این همکاری تا مدت‌ها به‌خاطر آورده می‌شود».

بوش پدر در بیانیه‌اش تأکید کرده بود: "حسن نیت"، "حسن نیت می‌آورد".

این بیانیه که حکایت از یک اقدام در برابر یک اقدام از سوی ایران داشت، توسط ایران دریافت شد و اکبر هاشمی رفسنجانی رئیس‌جمهوری وقت ایران خطاب به آمریکایی‌ها اعلام کرد: «ایران این آمادگی را دارد که با کشورهای دیگری که آمادگی دارند سیاست بر خورد مساوی و بدون باج‌خواهی و انحصارطلبی و توسعه طلبی داشته باشند، با اینها کار کند».

اگرچه اظهارات طرف ایرانی از سوی آمریکا مورد توجه قرار نگرفت ولی پس از انتشار تصاویر یکی از گروگان‌های آمریکایی که به دار آویخته شده بود، رئیس‌جمهور آمریکا ناچار شد که به ایران متوسل شود. بوش پدر در اولین گام با خاویر پرز دکوئیار دبیرکل سازمان ملل متحد تماس گرفت و از وضعیت گروگان‌ها ابراز نگرانی کرد و گفت: «می‌تواند امتیازهایی به ایران بدهد. البته تا جایی که لزومی به مواجهه مستقیم با آنها نباشد».

* دیدار فرستاده آمریکا با ظریف و هاشمی

دبیرکل سازمان ملل نیز "جیانی پیکو" را که از مشاورانش بود به ایران می‌فرستد. مأموریت پیکو این بود که رفسنجانی را به آزادی گروگان‌ها راغب کند. فرستاده آمریکا به ایران پس از ورود به تهران با "محمدجواد ظریف" دیدار می‌کند. پس از این دیدار، وی به همراه ظریف وارد دفتر کار هاشمی رفسنجانی می‌شود. طرف ایرانی به جهت اینکه قصد داشته مذاکرات پنهانی بماند، حتی مترجم را هم از جلسه خارج می‌کند.

* کمک به آزادی گروگان‌ها "بی‌آجر" نیست

مشاور دبیرکل سازمان ملل در این جلسه به هاشمی می‌گوید: رئیس‌جمهور آمریکا تقاضا کرده که به آزادی گروگان‌های آمریکایی در بیروت کمک کنید. البته این کمک بی‌آجر نمی‌ماند. هاشمی نیز پاسخ می‌دهد: «ما اولاً نمی‌دانیم این گروگان‌ها در لبنان هستند یا خیر؟ اما اگر آمریکایی‌ها حسن نیتشان را نشان دهند و مطمئن شویم جدی هستند و اگر کاری از دست ما ساخته باشد، هم به خاطر لبنان و هم مسائل انسانی این کار را خواهیم کرد. اما بدین شرط که آمریکا در مسئله جنگ ایران و عراق در تعیین متجاوز و خسارت‌ها، بی‌طرفانه عمل کنند و از سیاست‌های خصمانه‌اش در قبال ایران دست بردارد».

* مأموریت به محسن رضایی برای آزادسازی گروگان‌ها

پس از آن رئیس‌جمهور وقت ایران، محسن رضایی را می‌خواهد و از او می‌خواهد که موضوع را بررسی کند که می‌تواند در این زمینه کاری انجام دهد یا نه. محسن رضایی نیز یکی از فرماندهان سپاه را به لبنان می‌فرستد تا با اعضای بلندپایه حزب‌الله برای آزادی گروگان‌ها مذاکره کند. این گفت‌وگوها به نتیجه نمی‌رسد اما رضایی به آن فرمانده دستور می‌دهد که تا زمان آزادی گروگان‌ها در لبنان بماند.

سرانجام، پافشاری ایران اثرگذار می‌شود و مقامات حزب‌الله آزادی گروگان‌ها را می‌پذیرند و ظرف دو ماه و نیم بعد گروگان‌ها "یکی یکی" آزاد می‌شوند. پس از آزادی گروگان‌ها، ایران در انتظار مشاهده حسن‌نیت طرف غربی و همان آجری که بوش پدر (رئیس‌جمهور وقت آمریکا) داده بود، می‌ماند اما پس از گذشت مدت‌ها خبری از وعده طرف آمریکایی نمی‌شود لذا مقامات ایرانی با دبیر کل سازمان ملل تماس می‌گیرند که چرا خبری از تحقق وعده بوش پدر نشد؟

مقامات ایرانی که در داخل کشور نیز به شدت به جهت کمک برای آزادی گروگان‌ها و عدم دریافت امتیاز از آمریکایی‌ها تحت فشار بودند، با پیکو، همان فرستاده دبیر کل سازمان ملل به تهران تماس می‌گیرند که چرا آمریکا نامه تشکر نمی‌فرستد؟

جان پیکو نیز به گوش مقامات آمریکایی می‌رساند: ایرانی‌ها منتظر یک حرکت از طرف آمریکا هستند. باید منصف باشیم، چون من به آنها قول دادم.

* خلف وعده آمریکا

به گزارش [خبرگزاری تسنیم](#)، پس از تلاش‌های ایران برای دریافت پاسخ، برنت اسکوکرافت با اعضای شورای امنیت ملی آمریکا جلسه می‌گذارد و پس از جلسه تصمیم گرفته می‌شود که آمریکا به زیر میز توافقات فی‌مابین تهران - واشنگتن بزند. آنان به بهانه انجام حرکت‌های تروریستی از جمله ترور مخالفان حکومت و همچنین فتوای چند سال گذشته امام خمینی (ره) در خصوص ارتداد سلمان رشدی، بهبود روابط را بسیار بسیار سخت دانستند و مدعی شدند که تهران عملاً به وعده‌هایی که پیشتر مبنی بر حسن‌نیت داده بود، عمل نکرد.

آمریکایی‌ها می‌گفتند: "ما گفتیم نشان دادن حسن‌نیت باعث حسن‌نیت متقابل می‌شود، ولی نگفتیم اگر ایرانیان گروگان‌ها را آزاد کنند، بدون توجه به باقی قضایا، به این اقدام پاسخ مطلوب و مساعد می‌دهیم. ما گفتیم حسن‌نیت به دنبال خود حسن‌نیت می‌آورد. انجام دادن وقایع تروریستی دیگر، تعریف آمریکا از حسن‌نیت نیست".

پس از آزادی گروگان‌ها و رسیدن آنها به واشنگتن، مقامات کاخ سفید سرخوش از یک معامله تمام‌برد و بی‌هزینه بودند اما اوضاع در ایران عکس آن بود چرا که به‌ازای آزادی گروگان‌های آمریکایی، هیچ امتیازی شامل حال ایران نشد و ما فقط یک پل برای رسیدن کاخ سفید به اهدافش شده بودیم.

* کلاهی که سر ایران رفت

هاشمی رفسنجانی در کتاب خاطراتش در این‌باره نوشته است که «آقای [سیدحسین] موسویان از وزارت امور خارجه آمد، گفت: سفیر سوئیس - حافظ منافع آمریکا - آمده و پیامی از [جورج] بوش، رئیس‌جمهوری آمریکا آورده است. او در این پیام به‌طور خصوصی از کمک ما در آزادی [رابرت] پل هیل، گروگان آمریکایی تشکر کرده و گفته است که حافظ اسد [رئیس‌جمهور سوریه] به او اطلاع داده که ایران در این امر کمک مؤثر کرده است و نیز گفته اطلاعات آمریکا می‌گوید گروگان‌های ایرانی در دست مارونی‌ها، در همان روزهای اول کشته شده‌اند، ولی باز هم آن‌ها آمادگی دارند که پیگیری مسئله گروگان‌ها را ادامه دهند. گفتم به‌صورت شفاهی جواب بدهند که اگر زندانی‌های لبنانی از اسرائیل آزاد نشوند، مسئله گروگان‌ها احتمالاً پیچیده‌تر می‌شود». (خاطرات هاشمی، ص ۸۳)

سه روز بعد از این پیام تشکر، آمریکا از ایران می‌خواهد پیشنهادش را برای جبران لطفی که در قبال آزادی گروگان‌هایش در لبنان کرده ارائه دهد: «آقای [سیدحسین] موسویان از وزارت امور خارجه آمد. گزارش مذاکره با سفیر سوئیس، [حافظ منافع ایالات متحده]، درباره گروگان‌ها را داد و گفت: سؤال کرده که انتظار داریم چه اقدامی در مقابل آزادی گروگان‌ها انجام شود؛ پیشنهادهایی ارائه دادم». (خاطرات هاشمی، ص ۸۸)

فردای آن روز "فرانک رید"، دومین گروگان آمریکایی هم آزاد می‌شود، اما در رفتار آمریکا که گویا تشخیص داده اوضاع به‌سودش در حال تغییر است، نشانه‌هایی مبنی بر عدم وفا به عهد دیده می‌شود.

موضوعی که هاشمی رفسنجانی در خاطرات روز ۱۰ اردیبهشت ۱۳۶۹ این‌چنین روایتش می‌کند: «شب به خانه آمدم. در حالی که مشغول نوشتن خاطرات بودم، به اخبار بخش فارسی صدای آمریکا [VOA] گوش می‌دادم، خبر داد که دومین گروگان آمریکایی در لبنان، امشب آزاد شد. اظهاراتی شده که نشان می‌دهد، دولت آمریکا می‌خواهد تا پایان آزادی همه گروگان‌هایش، امتیازی ندهد. به نظر می‌رسد اگر چنین باشد، لبنانی‌ها آزادی گروگان‌ها را متوقف می‌کنند و آمریکا پشیمان می‌شود» (خاطرات هاشمی، ص ۹۰ و ۸۹)

سال‌ها بعد از این ماجرا، هاشمی درخصوص آمریکا می‌گوید: «وقتی آمریکایی‌ها درست به وعده‌های‌شان عمل نمی‌کردند، کار ناقص می‌ماند».

* اعتماد دوباره به آمریکا؟

به هر روی تلاش هاشمی رفسنجانی برای ارتباط گیری با آمریکا علی رغم نشان دادن حُسن نیت، بی ثمر ماند و او تا پایان ریاست جمهوری اش منتظر ماند که شاید خبری از تحقق وعده های داده شده از سوی کاخ سفید شود، اما امروز ۲۲ سال از آن روزها گذشته ولی هنوز خبری از تحقق وعده های کاخ سفید نشده است.

اکنون دولت جدید با رویکردی جدید در ایران روی کار آمده است. دولت روحانی در تلاش است تا از طریق مذاکره و گفت و گو با آمریکا، موانع پیشروی کشور را برطرف کند، حال آن که عنصر شماره یک این میدان - جواد ظریف - که عهده دار دستگاه دیپلماسی کشور است، به خوبی در جریان اعتماد ایران به آمریکا در جریان آزادسازی گروگان ها بوده است.

ظریف حالا وزیر امور خارجه ایران است، وی که در دفاعیاتش از خود در جلسه رأی اعتماد مجلس، مشارکت گسترده مردم در انتخابات و پذیرش رویکرد رئیس جمهور را دارای این پیام برای جهانیان دانسته بود که مردم ایران برای تعامل عزتمند با جهان بدون ذره ای کوتاه آمدن از حقوق حقه و براساس اصل عزت، حکمت و مصلحت آماده است، باید بیشتر تاریخ و سوابق تاریخی آمریکایی ها در دادن وعده و وعید و عمل به این وعده ها را مطالعه کند.

انتهای پیام/۱*